

Prvi koraki.

Dr. Jos. Lovrenčič.

Spomini. Posvečeni »Vrtcu« ob petdesetletnici.

»**V**rtec« nastopa petdeseto leto. Pomembna in vesela je taka obletnica v življenju posameznika, pomembnejša in še vse bolj vesela pri listu, ki je vzdržal in doživel tako dolgo dobo, posvečen od prvega dne dalje najlepšemu delu: vzgajanju mladine. Tisoči bi ob tem njegovem jubileju lahko pričali, kako jih je »Vrtec« spremljal v prvi mladosti, kako je blagodejno vplival nanje, ko so hodili po njegovih stezicah in se veselili cvetja na njegovih gredah in sadov in petja po njegovem grmičju in drevju.

Vem, ne bodo prišli vsi do tega, da bi razkrili svoje spomine; a jaz jih moram, ker čutim dolžnost, ker sem in ostanem »Vrtcu« hvaležen, in ker se bo težko kdaj pozneje nudila tako lepa prilika!

I. Ljudska šola.

Tam gori v kobariških gorah, v dolini, ki jo obkrožajo Matajur in Stol, Mija in Krn, šumi Nadiža svoje pesem; tam gori, v tem prečudnem, lepem svetu, zaverovanem v samegasebe, leži moja rodna vas Kred. Na vseh stezah, na vseh potih, na križiščih in povsod, kamor stopiš, te čaka pravljica in se ti pridruži, da te vodi v davne čase in ti razkrije neznane lepote, ob katerih je vzrastlo ljudstvo svoje vrste.

Iz tega ljudstva sem izšel tudi jaz, in ti kraji so mi dali svoje življenje . . .

Ko sem ob zimskih večerih poslušal očeta, ki je bral knjige Družbe sv. Mohorja, sem bil žalosten in jezen samnase, da smo v abecedniku komaj pri malih črkah. In nisem čakal, da bi šele koncem šolskega leta bil gotov z velikimi: na svojo pest sem se jih lotil in izkušal potem svoje znanje v vsaki knjigi. Počasi je šlo, a šlo je vendar, in vesel sem bil.

Drugo leto so mi šle črke, kakor bi bral lešnike — še kazalca nisem več rabil. In ko so bile okoli Božiča spet oznanjene Mohorjeve knjige, sem bil prvi v župnišču in jih nesel zmagoslavno in ponosno domov. Stritar je poslal ono leto po Mohorjevi družbi meni in vsem, ki so radi brali, svojo prvo mladinsko knjigo »Pod lipo«; to je bilo veselja z njo! Slike, pesmice in gospod Koren — naučil sem se skoro celo knjigo na pamet!

Tretje leto popoldanske šole je šlo, in težko sem čakal septembra, ko bom že dopoldne v šoli. Sama knjiga me je bilo, in večkrat sem jih raditega dobil, ker me je bilo težko pripraviti do drugega dela. September je prišel, in jaz sem se oddahnil, ko je zapel šolski zvonec s svojim drobnim glasom, kakor da bi ga bila sama mladost in samo veselje.

V šoli se mi je zdelo vse lepše ko prejšnja leta, ker je šlo vse bolj hitro, in smo se učili še novih predmetov, o katerih prej nisem sanjal. Neke sobote nam je povedal učitelj, da bo, kakor vsako leto, od tedna do tedna izposojeval knjige iz šolske knjižnice. Ob enajstih smo šli za njim. Starejši so izbirali; mi pa, ki smo bili prvič deležni dobrote in prednosti dopoldanske šole, smo čakali, kaj dobimo. Jaz sem dobil »Vrtec«. Vesel sem tekel domov, in preden je potekel teden, sem ga prebral do zadnje strani. In nisem čakal sobote, da bi dobil novega. Tovariš, ki je imel drugi letnik, mi ga je posodil. Tako je šlo od tedna do tedna, in do konca leta sem prebral vse letnike. Drugo leto sem bral Kristofa Šmida in razne mladinske knjižice, vmes pa še vedno »Vrtec« in »Angelček«: Smiljanič, Siluška, Lucijan, Sardenko so mi posebno ugajali. Takrat seve še nisem vedel, zakaj. Danes vem: najbolje so pogodili otroško dušo!

Vse to je gotovo doživel marsikdo, in raditega ne bi pisal teh vrst. Pa je nekaj drugega. »Vrtec« je tako vplival name, da sem lepega popoldneva doma zrezal zvezek v malo osmerko — tega izraza takrat kajpada še nisem poznal! — pa naslikal naslovno stran: Vrtec, list za krejsko mladino. Urejuje Jožef Lovrenčič. In na drugi strani sem začel pisati povest o nožu in leskovkah, potem pesem, uganke in še vabilo na naročbo. Drugi dan je bil list gotov, in nesel sem ga v šolo. Pokazal sem ga najboljšim prijateljem in dobil pet, šest naročnikov in menda dve naročnici. Denarja nismo imeli — zato je bila naročnina čisto preprosta, enostavna: gumbi! In potem sem urejal in pisal in slikal vse sam. Uganke so reševali naročniki, in v veliko svoje in drugih veselje sem seveda »tiskal« njih imena.

Moj »Vrtec« je izhajal par mesecev in da je prenehal, nisem bil kriv jaz. Ko je izšla peta številka in jo je moj sošolec in naročnik bral prvo uro med poukom, mu jo je zalotil učitelj in jo seve vzela. Pregledoval jo je in se smejal prikrito. Nič ni rekel, a jaz sem bil rdeč ko kuhan rak in tisto minuto sem sklenil, da ne bom izdajal več »Vrtca«.

In ga nisem več, dasi sem potem ujel na uho, kako so se gospodje ob priliki neke konference listu čudili...

(Konec.)

